

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ АНТРОПОЛОГІЇ»

1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи антропології» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основами антропологічних знань як науки про мінливість фізичного типу людини у часі і просторі, яка складається із трьох великих розділів, а саме: антропогенезу, мета якого висвітлення процесу походження людини; морфології та фізіології людини, що вивчають між групову мінливість морфо-фізіологічних ознак серед населення земної кулі; расогенезу та етнічної антропології, завданням яких є реконструкція процесу расоутворення, етногенезу та етнічної історії давніх і сучасних народів, а також історичних змін антропологічної структури населення України.

Навчальна дисципліна «Основи антропології» безпосередньо пов'язана з основними дисциплінами історичного циклу «Етнологія», «Археологія», «Історія первісного суспільства» та «Допоміжні історичні дисципліни», «Історія України», «Всесвітня історія».

2. На основі вивчення дисципліни студент має набутти таких компетентностей:

а) інтегральних: здатність аналізувати сучасний стан розвитку антропології як науки; розв'язувати складні задачі та проблеми антропології, які стосуються проблем походження людини, можливих шляхів її еволюції у майбутньому, етапів та чинників расогенезу, антропологічних особливостей найдавнішого, давнього та сучасного населення України тощо; визначати, на основі аналізу фактичного матеріалу тенденцій, закономірностей, особливостей розвитку антропології як науки.

б) загальних: здатність до цілеспрямованого накопичення знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації; здатністю до аналізу основних гіпотез проблем походження та еволюції людства й людського суспільства; здатністю застосовувати набуття знання та навички у

практичних ситуаціях; здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до самостійності міркувань та умовиводів.

в) спеціальних (фахових та наукових): здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію; здатність здійснювати антропологічні дослідження з визначеної тематики, застосовувати інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних; здатність брати участь у дискусіях з проблем походження людства, людських рас, антропологічного складу населення земної кулі й України в цілому у різних формах наукової комунікації.

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Програма навчальної дисципліни складається із трьох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Антропология - наука про людину. Історія антропологічних знань.

Тема 1. Історія антропологічних знань.

Тема 2. Формування антропологии як самостійної наукової дисципліни

Тема 3. Розвиток антропологии в Україні

Тема 4. Загальні уявлення про напрями та методи історичної антропологии

Змістовий модуль 2. Сучасне людство: єдність, різноманіття, походження

Тема 5. Походження людини (антропогенез).

Тема 6. Формування людини сучасного фізичного типу

Тема 7. загальні уявлення про раси

Тема 8. Походження рас.

Змістовий модуль 3. Антропологічний склад населення України

Тема 9. Найдавніша людність на території України

Тема 10. Антропологічні особливості давнього населення території України

Тема 11. Антропологічний склад сучасного українського народу

4. Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 4 кредити ЄКТС, загальний обсяг годин – 120, у тому числі 40 годин аудиторних, 80 – самостійної та індивідуальної роботи.

5. Форма семестрового контролю: модульна контрольна робота, залік.

6. Інформація про науково-педагогічних працівників, які забезпечуватимуть викладання цієї навчальної дисципліни: кандидат історичних наук, доцент Баженов О.Л.

7. Перелік основної літератури:

1. Алексеев В.П. География человеческих рас. - М., 1974.

2. Баженов О.Л. Дискусійні проблеми походження людини сучасного фізичного типу // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2016. – Вип. 9. – С.38-50.

3. Баженов О.Л. До проблеми заселення найдавнішими людьми території України (доба раннього палеоліту) // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. – Вип.11. До 100-річчя від заснування Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – С.116-124.

4. Баженов О.Л. Ранній палеоліт на території України: історіографічний аспект // Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2017. – Т.24: Присвячено 100-річчю подій Української революції 1917-1921 рр. – С.292-303.

5. Вовк Х.К. Антропометричні дослідження українського населення Галичини, Буковини й Угорщини. - Львів, 1908.

6. Вовк Х.К. Студії з української етнографії та антропології. – К.: Мистец., 1995. – 336 с.: іл.

7. Деникер И. Человеческие расы. - СПб., 1902.
8. Дяченко В.Д. Антропологічний склад українського народу. - К., 1965.
9. Ендик Р. Антропология українців // Географія української та суміжних земель. – Львів, 1938. – Т. 1.
10. Кондукторова Т.С. Антропология населения Украины мезолита, неолита и эпохи бронзы. - М., 1973.
11. Ламберт Д. Доисторический человек. Кембриджский путеводитель. - М.-Л., 1991.
12. Рогинский Я.Я., Левин М.Г. Антропология. - 3-е изд. - М., 1955.
13. Сегеда С. Антропологічний склад українського народу: етногенетичний аспект. - К., 2001.

11. Сегеда С.П. Антропология. Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Либідь, 2001.- 335 с.
12. Тегайко Л.И., Саливон И.И. Основы современной антропологии (учебное пособие). - Минск, 1989.
13. Хомутов А.Е. Антропология. – Ростов н/Д.: “Феникс”, 2003.
14. Чебоксаров Н.Н., Чебоксарова И.А. Народы, расы, культуры. – М., 1971.